

Direktør Arne Dulsrud har ordet

Forbruksforskning fra kjøkkenbord til samfunnet

Vårt forbruk er som andre samfunnsforhold i utvikling. Følgelig aktualiseres nye spørsmål og saker, noe som gjør andre samfunnsmessige tilnærminger til forbruk relevant. Derfor må spørsmålet i overskriften stadig stilles på nytt. Hva slags forbruksforskning trenger vi? Og trengs et eget forskningsinstitutt? Hva som begrunner et forskningsinstitutt aktualiseres ikke minst av at et voksende kunnskapstilbud som tilbys fra et mangfold av institutter, tenketanker, utredere og media for øvrig, noe som har igangsatt en mer generell diskusjon om forskningens organisering, finansiering og struktur hos forskningsmyndigheter og fagdepartementer. Selv om de politiske signaler om instituttsektorens organisering er foreløpige, legges det ikke skjul på at myndighetene vil styrke sektorens robusthet gjennom sammenslåing og konsentrasjon. SIFO mottar i dag rundt halvparten av sine inntekter fra sitt eierdepartement Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. SIFOs rolle, organisering og finansielle tilknytning vil derfor være et diskusjonstema de neste årene.

La oss gå tilbake til forbruksutviklingen. Veksttakten i forbruket de siste 25 år har vært formidabel. Tall fra SSB viser at husholdningers forbruksvekst målt i forbruksutgifter har økt med 25 prosent – tilsvarende om lag 90 000 kr - bare fra 2001 til 2012. Samtidig finner vi store endringer i husholdningers forbruksmønster – utgiftsandelen til mat faller med økt inntekt, mens andelen boligutgifter har økt betraktelig, og en mye større andel går til kultur og fritid. Vi er oftere forbrukere enn tidligere fordi produksjonen av varer og tjenester flyttes fra husholdsfæren og det offentlige, over til markedet. Mens andelen offentlig tjenesteyting har stått stille siden 1970, har andelen av privat tjenesteyting økt med mellom 15 og 20 prosent. Med andre ord: mer dyptgripende samfunnsendringer reflekteres i forbruksmønsteret, vår kjøpekraft er blitt viktigere for vårt ve og vel, enten det gjelder bolig, kommunikasjon, skole eller helse. Velferden påvirker ikke bare forbruket, men forbruket påvirker også folks velferd. utfordringene er flyttet fra kjøkken og vaskekjeller til marked og samfunn.

Forbruket er derfor relevant for et stort spekter av politikkområder – fra landbruk og fisk til helse og miljø. Av den grunn har etterspørselen etter forskningsbasert kunnskap om forbrukerne og forbruk ikke bare økt fra næringslivet, men også fra offentlige myndigheter og samfunnslivet for øvrig. Som kunnskapsleverandør har SIFO forsøkt å møte denne etterspørselen på fire måter: gjennom å kartlegge utviklingen, analysere konsekvenser, foreslå løsninger på problemer og å evaluere ordninger.

SIFOs referansebudsjett – tidligere kalt standardbudsjettet - kan tjene som et godt eksempel. Referansebudsjettets hovedidé er å sette sammen et budsjett som viser kostnadene ved å opprettholde et rimelig forbruksnivå. Budsjettet omfatter både vanlige, løpende utgifter til mat, klær, o.l. og utgifter til sjeldnere innkjøp av varige forbruksgjenstander. Budsjettet oppdateres løpende gjennom prismålinger og analyser av forbrukets sammensetning. SIFOs referansebudsjett brukes i dag til økonomisk planlegging i norske familier og til opplæring i personlig økonomi i skolen. Når du søker lån i norske banker sitter konsulentene bak skranken og bruker referansebudsjettet for å se hvor mye lån du klarer. For Norges Bank utgjør referansebudsjettet en del av beslutningsunderlaget når renten skal fastsettes og husholdningenes økonomiske robusthet skal måles. I økende grad referer også NAV-systemet til referansebudsjettet i sin virksomhet, for eksempel til økonomisk rådgiving. Samtidig ønsker vi å benytte referansebudsjettet i en teoretisk debatt om fattigdom og

fattigdomsbekjempelse. Velferdsmålinger basert på forbruksstandard kan bidra til en ny tilnærming til fattigdom i Norge da dagens fattigdomsdefinisjon basert på inntektsmål har svakheter. Etter vår oppfatning kan forbruksstandarder gi et klarere bilde av hvem som er fattige og hvor mange som kan karaktereres som fattige i dagens samfunn.

Referansebudsjettet er på den ene siden en viktig del av samfunnets infrastruktur av stor betydning for økonomisk, finansiell og sosial beslutningstaking. På den annen side er den et utgangspunkt i en teoretisk og faglig diskusjon om fattigdomsforståelse og folks velferd. Her er vi ved kjernen av god anvendt forskning der relevans og kvalitet er uløselig knyttet sammen.

Som et anvendt forsknings- og utredningsinstitutt er ikke SIFO unikt. Med forbrukets økte betydning er SIFO i dag heller ikke de eneste som driver forskning på forbrukerne. Men SIFO er av de svært få som har forbrukerens ve og vel som et mål i seg selv. Med forbrukets rolle og betydning i dagens samfunn må denne erkjennelsen være sentral. Den viktige diskusjonen i årene som kommer er hvordan forbruksforskning som eget forskningsfelt skal ivaretas og videreutvikles - og så får spørsmålet om organisasjonsform og struktur komme i annen rekke.

Årsmelding 2013

STATENS INSTITUTT FOR FORBRUKSFORSKNING

Innholdsfortegnelse

Styrets beretning.....	3
Årsregnskap.....	5
Dette er SIFO.....	8
Forbrukerpolitikk og -økonomi.....	12
Forbrukskultur.....	14
Teknologi og miljø.....	16
Publikasjonsliste.....	18
Artikler i norske tidsskrift med referee.....	19
Bøker.....	22
Rapporter i egne serier.....	23
Rapporter i andre serier.....	25
Doktoravhandlinger.....	25
Populærvitenskapelige artikler.....	25
Kronikker og avisartikler.....	25

Styrets beretning

Foruten faste saker som styret behandler som budsjett, regnskap, årsplaner, div. rapporteringer, har styret i 2013 arbeidet med flg. saker:

Reduksjon i basisbevilgningen og inntektsinnhenting

Styret ser med uro på den økonomiske utviklingen for SIFO.

En reduksjon i basisbevilgningen fra BLD på 500 00 kr. og ytterligere kutt på 3 mill i Regjeringens tilleggsproposisjon for 2014 for SIFO, representerer en betydelig nedskjæring for instituttet. Styret ved styreleder har i denne sammenheng deltatt i oppfølgingsmøter med departementets fagavdeling og i møter med politisk ledelse.

Reduksjonen i SIFOs basisbevilgning sammenfaller med en nedgang i eksterne prosjektinntekter.

Styret har i denne situasjonen valgt å legge opp til en forsiktig bruk av egenkapitalen for å gjennomføre nødvendige tilpasninger over noe tid. Styret holder mulighetene åpne for kraftigere kutt på kostnadssiden og har bedt administrasjonen om å forsterke arbeidet med å hente inn flere prosjektinntekter.

Nedsettelse av styreutvalg ifm. instituttets strategi og omstillingsarbeid

Styret hadde høsten 2013 et styreseminar der SIFOs strategi og rammebetingelser og faglige prioriteringer var hovedtema. Som oppfølging av dette seminaret nedsatte styret i desember et eget «Strategi- og omstillingsutvalg». Utvalgets mandat er å komme med innspill til en videre diskusjon i styret om SIFO's framtid, herunder hvordan man skal opprettholde og styrke forbruksforskningen som eget fagfelt. Utvalget skal legge frem sin endelige rapport for styret på styremøtet i juni 2014

Avvikling av SIFOs testvirksomhet

Det har vært arbeidet med Laboratoriesaken i hele 2013. Bl. a har det vært arbeidet med å finne en eksternt samarbeidspartner som kunne overta og videreføre testvirksomheten. Da dette arbeidet ikke førte fram, vedtok styret å gi styreleder og direktør ved SIFO fullmakt til å gjennomføre avviklingen av laboratorievirksomheten i samarbeid med BLD. Den endelige beslutningen om nedleggelse ble tatt av BLD.

I arbeidet med avviklingen av denne virksomheten tas det hensyn til husleieforhold samt våre forpliktelser overfor ansatte og kunder.

Ansettelse av direktør

Direktør Arne Dulstruds åremålsperiode gikk ut 01.04.2014. Et styreutvalg forberedte sammen med et rekrutteringsbyrå ansettelsessaken for styret. Sigrun Elisabeth Vågeng ble i styremøte 08.01.2014 tilsatt som direktør for SIFO fra 1. april 2014.

Årsregnskap

Dette er utdrag fra SIFOs årsregnskap 2013. Fullstendig regnskap foreligger i eget hefte.

Resultatregnskap

	31.12.2013	31.12.2012
Driftsinntekter		
Basisbevilgning	30 049 000	27 879 000
Eksterne prosjektinntekter	16 408 219	17 757 802
Andre driftsinntekter	43 550	4 376
<i>Sum driftsinntekter</i>	46 500 769	45 641 179
Driftskostnader		
Lønn og sosiale kostnader	33 152 573	33 290 196
Andre driftskostnader	12 901 870	13 370 874
<i>Sum driftskostnader</i>	46 054 443	46 661 070
Driftsresultat	446 326	-1 019 891
Finansinntekter og finanskostnader		
Finansinntekter		
Finanskostnader	3 442	3 372
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>	-3 442	-3 372
Inntekter fra eierandeler i selskaper mv.	0	0
Resultat av periodens aktiviteter	442 884	-1 023 264
Avregninger	0	0
Periodens resultat (til virksomhetskapital)	442 884	-1 023 264
Disponeringer:		
Disponert inn i Øvrig opptjent virksomhetskapital	442 884	-1 023 264
Innkrevningsvirksomhet	0	0
Tilskuddsforvaltning	0	0

Balanse

	31.12.2013	31.12.2012
EIENDELER		
A. Anleggsmidler		
Sum anleggsmidler	0	0
B. Omløpsmidler		
I Varebeholdninger og forskudd til leverandører		
Varebeholdninger	0	0
Forskuddsbetalinger til leverandører	0	0
<i>Sum varebeholdninger og forskudd til leverandører</i>	0	0
II Fordringer		
Kundefordringer	1 134 546	1 310 671
Andre fordringer	15 000	13 000
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	2 159 997	3 282 318
<i>Sum fordringer</i>	3 309 542	4 605 989
III Kasse og bank		
Bankinnskudd	18 533 632	18 741 100
Andre kontanter og kontantekvivalenter	0	0
<i>Sum kasse og bank</i>	18 533 632	18 741 100
Sum omløpsmidler	21 843 174	23 347 089
Sum eiendeler	21 843 174	23 347 089

Balanse

	31.12.2013	31.12.2012
VIRKSOMHETSKAPITAL OG GJELD		
C. Virksomhetskaperital		
I Innskutt virksomhetskaperital		
<i>Sum innskutt virksomhetskaperital</i>	0	0
II Opptjent virksomhetskaperital		
Investeringsfond	1 885 692	1 885 692
Øvrig opptjent virksomhetskaperital	6 679 081	6 236 196
<i>Sum opptjent virksomhetskaperital</i>	8 564 773	8 121 889
Sum virksomhetskaperital	8 564 773	8 121 889
D. Gjeld		
I Avsetning for langsiktige forpliktelseser		
<i>Sum avsetning for langsiktige forpliktelseser</i>	0	0
II Annen langsiktig gjeld		
<i>Sum annen langsiktig gjeld</i>	0	0
III Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	0	-4 683
Skyldig skattetrekk	1 118 738	1 212 497
Skyldige offentlige avgifter	857 733	1 224 274
Avsatte feriepengeser	2 828 894	2 810 875
Forskuddsbetalte, ikke opptjentes inntekteser	7 021 293	7 619 863
Annen kortsiktig gjeld	1 451 743	1 112 374
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>	13 278 401	13 975 200
IV Avregning med statskassen		
Ikke inntektsført bevilgning	0	1 250 000
<i>Sum avregning med statskassen</i>	0	1 250 000
Sum gjeld	13 278 401	15 225 200
Sum virksomhetskaperital og gjeld	21 843 174	23 347 089

Dette er SIFO

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). SIFOs styre på sju medlemmer oppnevnes av BLD og består av representanter fra forskningsmiljøer, forbrukerinstitusjoner og SIFOs ansatte. SIFO finansieres gjennom en statlig grunnbevilgning og ved prosjektinntekter. Instituttet har en fri og uavhengig stilling i forsknings- og testfaglige spørsmål og utfører oppdrag for organisasjoner, offentlige myndigheter og næringsliv.

Formål

SIFO skal være et ledende fagmiljø med formål å drive forskning, utredning og testvirksomhet ut fra hensynet til forbrukernes stilling og rolle i samfunnet. Gjennom forskning og testvirksomhet skal SIFO legge grunnlaget for å utrede viktige forbrukerproblemer og konsekvenser av blant annet offentlige tiltak og markedets tilbud. Forbruksforskningen skal benyttes som grunnlag for å nå forbrukerpolitiske mål og for å ivareta forbrukernes behov.

Kompetanse

Instituttet hadde i 2013 totalt 50 ansatte, hvorav 38 forskere i tillegg til tre forskere i bistillinger, totalt 30,74 forskerårsverk. Den forskningsfaglige staben har bakgrunn i

samfunnsvitenskap og i naturvitenskap/teknologi. Den faglige virksomheten er delt inn i tre faggrupper:

- Forbrukerpolitikk og -økonomi
- Forbrukskultur
- Teknologi og miljø (herunder produkttesting)

Åtte av SIFOs forskere har forsker I-kompetanse, hvorav seks med professorkompetanse. Den øvrige forskerstaben på SIFO har kompetanse på forsker II-nivå med unntak av en forsker i forsker III-stilling samt 11 i stipendiatstillinger. 19 heltidsansatte forskere har doktorgrad. Dette tilsvarer en andel forskere med dr.grad (forskere med doktorgrad/ ant forskere) på 0,50.

I 2013 ble det fullført en doktorgrad ved instituttet, og igangsatt ett nytt stipendiatløp. Antall pågående doktorarbeider er 11. Det høye antallet doktorgradsstipendiater markerer en betydelig kompetansesatsing fra instituttets side. Til sammen representerer doktorgradene dessuten en stor faglig og tematisk spennvidde.

Samarbeid og forskerutveksling

SIFO har styrket sin kontakt med universitets- og høgskolesektoren gjennom

søknadsarbeid og ikke minst gjennom at forskere fra UiO-sektoren innehar bistillinger ved SIFO

En av våre forskere var i 2013 på lengre forskeropphold ved et amerikansk universitet.

Flere av SIFOs forskere har undervist og forelest ved universiteter og høyskoler. Videre er det drevet veiledning av hovedfags- og mastergradsstudenter, både for studentene som har hatt arbeidsplass på SIFO og for studenter med arbeidsplass utenfor SIFO.

Faglig publisering og formidling

Den meritterende publiseringen er viktig for SIFO, og målsettingen er å øke denne publiseringen. I 2013 publiserte SIFO totalt 14 artikler i tidsskrift med fagfellevurdering mot totalt 20 i 2012. Antall artikler i bøker lå i 2013 på 36, mot 11 året før.

I tillegg til den forskningsfaglige publiseringen bruker SIFO aktivt media som formidlingskanal for å nå brukere utenfor de rene forskningsmiljøene. Forbrukerstoff er populært, og offentliggjøring av nye forskningsresultater fra SIFO får ofte mye spalteplass og oppmerksomhet. SIFO-forskerne blir også aktivt brukt som kilder i ulike forbrukssaker. SIFO har normalt en ganske omfattende kronikkproduksjon og publiserte i 2013 12 kronikker, mot totalt åtte i 2013.

Antall medieoppslag er et mål på SIFOs populærformidlingsaktivitet. Slike statistikker

har vist at rundt 2000 årlige medietreff er et gjennomsnittlig nivå for SIFO. I 2013 ble det registrert totalt 1722 treff, som er noe under gjennomsnittet for de tre foregående år, men SIFO er fortsatt godt synlig. Flest oppslag dreide seg om SIFOs Referansebudsjett, men miljøatferd, matvaner, gjeld- og betalingsproblemer, regulering og problemstillinger knyttet til tekstiler og ull, var viktige tema i 2013.

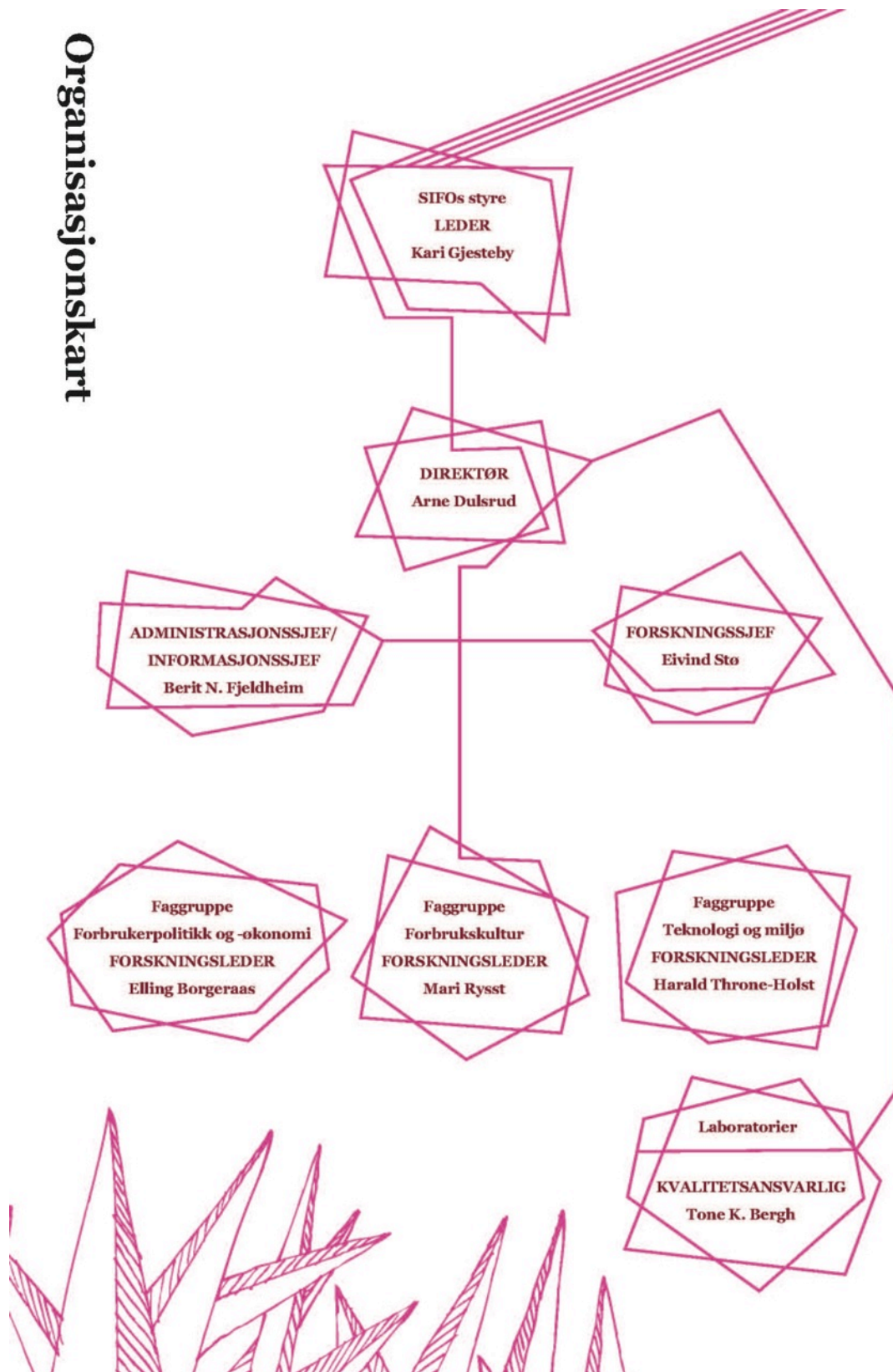
Ser en på antall lyttere/lesere som blir eksponert for SIFO i mediene, er tallet jevnt over høyt. Dette skyldes at resultatene fra vår forskning ofte blir presentert i riksdekkende medier med høye lytter/opplagstall.

Likestilling 2013

SIFO er opptatt av at instituttets ansatte skal ha høy og relevant kompetanse, uavhengig av kjønn. SIFO benytter derfor kjønnsnøytrale annonser ved stillingsutlysninger. Instituttets kvinneandel er høy, både på ledernivå og blant de øvrige ansatte. I 2013 hadde styret en fordeling på fem kvinner (inkludert styreleder) og tre menn. Det blir tatt hensyn til kjønnsbalansen ved nominasjon av styrekandidater og ved oppnevning av personer til råd og utvalg ved instituttet.

Fordeling på		Kvinner	Menn
alle ansatte	administrasjon	63%	37%
	fag	60%	40%
ledernivå	leder/mellomleder	33%	67%
gj.snitt lønnstrinn	leder/mellomleder	71,5	75,3
	administrasjon	55,5	63
	fag	60,3	66

Organisasjonskart

Forbrukerpolitikk og -økonomi

Et overordnet perspektiv innen temaområdet forbrukerøkonomi er forbrukernes ressursdisponering og atferd i ulike markeder. Ulike aktørers strategier for regulering av markeder og forbrukernes atferd er også sentrale perspektiver. Gjennom dette arbeidet har instituttet posisjonert seg som en sentral premissleverandør for aktører som arbeider med forbrukerøkonomiske problemstillinger innen politikk, forvaltning, privat næringsliv og medier.

Temaområdet har en tverrfaglig samfunnsvitenskapelig/humanistisk profil og er organisert med flg. undertemaer:

- Husholdsøkonomi – gjelds- og betalingsproblemer
- Norsk og internasjonal forbrukerpolitikk
- Forbrukermarkeder
- Atferdsøkonomi
- Bruk av digitale medier

Innenfor temaområdet «Husholdsøkonomi» står Referansebudsjettet sentralt. Det arbeides kontinuerlig med å videreutvikle kvaliteten og nytteverdien av budsjettet. I dette arbeidet inngår teoriutvikling, tilpasninger av budsjettet til ulike bruksområder - blant annet til Startlån,

gjeldsordning, barnebidrag og minimumsbudsjettering, og modellutvikling. En ny Referansebudsjettkalkulator, programmert over i en ny web-teknologi, ble lansert i 2013. Dette effektiviserer kommunikasjonen med eksterne brukere og gir muligheter til å simulere økonomisk sårbarhet i den norske befolkningen. SIFO deltar også i et Nordisk prosjekt om endringer og stabilitet i matkonsumet.

Hovedperspektivet under «gjelds- og betalingsproblemer» er å forstå dynamikken i og de forbrukerpolitiske konsekvensene av endringer i det finansielle markedet. I 2013 var de viktigste temaene økonomisk rådgivning, studier av eldre i sårbare markedssituasjoner, og økonomisk utsatthet. Det arbeides også med årsaker til gjelds- og alvorlige betalingsproblemer og analyser av risiko knyttet til veksten i gjeldsporteføljen blant norske hushold, med spesiell vekt på forbruksgjeld. Dette arbeidet gjøres i samarbeid med en rekke nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer.

Innenfor forbrukerpolitikkområdet deltar SIFO i arbeidet til EU's Consumer Scoreboards. Denne organisasjonen gjennomfører datainnsamling om forbrukernes tilfredshet og vilkår i en rekke ulike markeder. Andre sentrale forskningstemaer i 2013 er evaluering av

Markedsføringslovens reservasjon mot telefonsalg og forholdet mellom prisantydning og salgspris i boligomsetningen.

For å sikre oppdatert kunnskap om viktige forbrukspolitiske problemstillinger har SIFO siden 2005 hatt årlige datainnsamlinger (SIFO-surveyen) som har som hovedmålsetting er å framskaffe kunnskap om forbrukerne og hvordan forbrukermarkedene fungerer sett fra forbrukernes interesser. Tidsseriene er knyttet opp mot temaer som vareutvalg/valgfrihet/ handlevaner, husholdsøkonomi og økonomisk risiko, mobilitet i markedet, forbrukerkompetanse, reklame/skjult reklame, åpningstider og sunnhetspress/kropp. Det er også i gang et større Forskningsrådsprosjekt om hvordan konkurranse og innovasjon i

matproduksjonsmarkedet blir påvirket av reguleringer og næringspolitikk i en globalisert økonomi.

En viktig aktivitet i forskningsgruppen er studier av digitale medier, og deres bruk og forbrukerrelevans. Gjennom flere prosjekter har det vært forsket på hvordan forskjellige brukergrupper forholder seg til diverse digitale tjenester, forskjellige plattformer og i forskjellige kontekster. Av viktige prosjekter kan nevnes om kjønnsforskjeller i IKT-bruk og -kompetanse blant unge. SIFO er også i gang med et større prosjekt om radiofrekvensidentifikasjon (RFID-teknolog), der hensikten er å utvikle perspektiver og tilnærminger for å forstå hvordan denne teknologien blir brukt. Det ble også gjennomført et prosjekt som undersøkte hvordan allmennkringkastingen håndterer dreiningen mot forbrukerjournalistikk.

Prosjekter 2013

11-2013-29	Eldre forbrukere i sårbare situasjoner	11-2010-33	Evaluering telefonsalg
11-2013-06	Atferdsøkonomi	11-2010-23	Nordic Food Survey
11-2013-03	Eldreøkonomi	11-2010-16	GOFOOD WPA
11-2012-60	KLIMAT	11-2010-14	Financialisation of Social Welfare
11-2012-42	FOODSEC	11-2009-07	Gendering ICT in everyday life (NOS)
11-2012-35	ELSA	11-2009-03	Økokalv
11-2011-31	EU Scoreboard og FFU	11-2004-45	SIFO-survey
11-2010-60	GOFOOD WPC	11-2004-29	Referansebudsjette
11-2010-59	GOFOOD WPB		
11-2010-48	RFID in society		

Forbrukskultur

Gjennom forbruk viser vi hvem vi er, eller ønsker å være, og hvordan vi ønsker at andre mennesker skal forstå oss. Forbrukskultur ser på betydningen av forbruk utover ren økonomi og inn i relasjoner og relasjonsbygging mellom mennesker. Forbruk er en del av vårt daglige liv, inkludert ferier og helger, slik at mye av det vi forsker på er helt hverdagslige ting som matvaner, klesvaner, moter og bruk av sosiale medier, både blant etniske nordmenn og blant innvandrere. Hva slags forbruk som til enhver tid er nødvendig for å bli sosialt inkludert, varierer med tid og sted.

På forbrukskulturområdet er forskningen organisert i flg. undertemaer:

- Digitale medier (felles med Forbrukerpolitikk og økonomi)
- Matkultur og spisevaner
- Migrasjon og forbruk
- Kroppsrelatert forbruk
- Barn og unge
- Markedsføring og reklame

I Forbrukskulturgruppa er nesten halvparten av forskerne stipendiater, noe som preger arbeidet.

To doktorgrader innen digitale medier, hvor en ser på hvordan jenter forholder seg til det å spille spill på nettet, den andre til bruk av digitale medier i norske og ikke-etnisk norske familier.

Videre er det to doktorgrader innen matkultur og spisevaner. Prosjektet Organic Health har en doktorgrad som ser på betydningen av økologisk mat for gravide mødres helse. Videre en doktorgrad knyttet til prosjektet HealthMeal, som ser på matvaner og hvordan man kan få folk til å spise sunt med mer frukt, grønt og fisk. Generelt er det er mye aktivitet rundt matkultur og matvaner, både «vanlig» mat, økologisk mat og tradisjons mat.

På migrasjonsområdet har vi et femte doktorarbeid som tar for seg forbruk, inklusjon og tilhørighet blant norske Sikher.

Det arbeides også med temaene barn og unge, moter og kroppspress.

Satsingsområdet «Markedsføring og Forbrukerinteresser» ble startet opp i 2013. SIFOs målsetting med dette er å undersøke sentrale forbrukerinteresser/problemer i forhold til dagens og fremtidig markedsføring

i Norge i lys av gjeldende regulering og pågående samfunnsmessige og teknologiske endringer. Satsningen skal bidra til å belyse følgende hovedproblemstillinger: Hva kjennetegner den markedsføring som dagens forbrukere møter i sin hverdag i dag? Hva er

utviklingstrekk og scenarier for fremtidens markedsføringsstrategier og logikker? Hva er eventuelt problematisk/utfordrende med hensyn til gjeldende reguleringer og forbrukerinteresser og politiske mål?

Prosjekter 2013

11-2014-12	Kommersialisering av barn og unge
11-2013-65	Barns spilling på smartmobil og nettbrett
21-2013-44	IKT-bruk i befolkningen: kunnskapsinnhenting og metodevalg
11-2013-20	ConDiPa
11-2013-04	Markedsføring og forbrukerinteresser
11-2012-44	Kroppspress
11-2012-39	Norske råvarer som driver for merverdi
11-2010-41	NFC City
11-2010-17	EldreMat
11-2010-05	HealthMeal
11-2009-21	VAM (Inclusion and exclusion in the suburb)

Teknologi og miljø

Hovedinnretningen for gruppens arbeid er økt forståelse for produktenes plass og betydning i forbrukskulturen og for naturmiljøet. Sentralt for denne forståelsen er samspillet mellom teknologi og samfunn. Forutsetninger for et bærekraftig forbruk blir studert med utgangspunkt i forbrukspraksiser. Det gir økt innsikt i hvilke hindringer og hvilke muligheter forbrukerne har til å treffe miljøriktige valg. Disse valgene finner sted i ulike deler av forbruket: I planlegging, innkjøp, bruk, gjenbruk, samproduksjon, reparasjon, vedlikehold og avhending.

Undertemaer 2013

- Klær og tekstiler
- Forståelse og bruk av teknologi
- Materiell kultur
- Nanoteknologi

Norsk ull er en viktig del av kulturhistorien. I 2013 gjennomførte SIFO prosjektet Valuing Norwegian Wool. Prosjektet var finansiert av Norges Forskningsråd (gjennom programmet Natur og Næring), med viktig støtte fra norsk industri og handel. Utgangspunktet for prosjektet var et ønske om å bidra til at norsk landbruk, ullbasert industri og design utnytter det potensialet som ligger i norsk ull som råvare, og i norsk tekstiltradisjon.

Arbeidet dekket hele verdikjeden fra ull produseres, sorteres, klassifiseres, videreforedles, til den inngår i ulike produkter. I forskningen på bruk arbeidet vi både med samfunnsvitenskapelige og naturvitenskapelige metoder. Hvordan ull lett kan holdes ren, og bidra til mindre arbeid med klesvask, og lavere miljøbelastning var spørsmål som ble berørt, men også hvordan ull inngår i norske garderober

I sitt doktorarbeid *Households' images of gambling – forsvart ved* Departement of Sociology ved Universitetet i Helsinki i 2013 – finner Anita Borch at partnere av problemspillere gjennomgår lignende prosesser som problemspillerne selv. Partnere bør derfor i større grad enn i dag bli inkludert i forebyggende og skadereduserende arbeid, både som berørt part («pasient») og som selvhjelpsressurs («terapeut»). Studier av kulturelle bilder eller forestillinger er viktig for å supplere de dominerende tilnærminger til pengespill, og dermed bidra til å forebygge og redusere skade av problemspill. «For å stoppe spilleproblemer må gamle og «avhengighetsdannende» bilder erstattes av mer oppbyggelige forestillinger» hevder forskeren.

SIFO-forskerne Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm var redaktører for boken

Hinsides symbolverdi – materialiteten i forbruket utgitt på Novus forlag i 2013. Boken gir et innblikk i en rekke hverdagslige forbrugerprodukter; fra nanoteknologi, møbler og terrassevarmere til søppelposer, klær og gaver, gulrøtter og kålrøtter. Boken ser på samspillet mellom produkters objektive egenskaper og deres kulturelle plassering, og viser dermed til en sterk tradisjon i norsk forbruksforskning, nemlig fokuset på produkters bruksverdi. Boken springer ut av virksomheten ved Statens institutt for forbruksforskning (SIFO), og 13 av instituttets forskere har bidratt.

SIFO er eneste norske partner i det europeiske prosjektet *NanoDiode – Developing innovative outreach and dialogue on responsible nanotechnologies in EU civil society*. Prosjektet er finansiert over EUs 7. rammeprogram, og blir ledet av IVAM i Amsterdam. Kick-off for prosjektet fant sted i Amsterdam i september 2013.

Satsingsområdet *Økonomisk vekst og bærekraftig forbruk* startet opp i 2013. Det er liten tvil om at økonomisk vekst har ligget som et bakteppe for mye av arbeidet som er gjennomført spesielt i Teknologi og miljøgruppen, men også i SIFOs to andre forskningsgrupper. Satsingen skal sette SIFO bedre i stand til å delta i den voksende faglige og politiske debatten om økonomisk vekst og bærekraft. Hensikten er å øke vår kompetanse på feltet, og bygge opp et godt og relevant nettverk, for å posisjonere oss i arbeidet med søknader på både nasjonalt og

europeisk nivå. En bokutgivelse som avrunding av satsningsområdet vil sikre en akademisk dokumentasjon av satsningen, i tillegg til de omtalte søknadene.

Prosjekter 2013

21-2013-46	VikingGull
11-2013-07	Bærekraft
11-2013-05	Vekst
11-2012-59	NANODIODE
11-2012-48	Made to fit
11-2012-36	CYCLE
11-2012-11	STPR
11-2012-36	CYCLE
11-2012-11	STPR
11-2011-16	Heat Pumps
11-2010-32	CRISP
11-2010-09	Food waste
11-2010-03	Sustainable regulation
11-2009-13	Textile waste
11-2009-11	Uni-Form

Publikasjonsliste

Artikler i internasjonale tidsskrift med referee

- Amilien, Virginie & Atle Wehn Hegnes (2013). The dimensions of 'traditional food' in reflexive modernity : Norway as a case study. *Journal of the Science of Food and Agriculture*, 93 (14) 3455-3463
- Austgulen, Marthe Hårvik (2013). Environmentally Sustainable Meat Consumption : An analysis of the Norwegian Public Debate. *Journal of Consumer Policy*, 37 (1) 45-66
- Batel, Susana; Patrick Devine-Wright & Torvald Tangeland (2013). Social acceptance of low carbon energy and associated infrastructures : A critical discussion. *Energy Policy*, 58 (July) 5 s.
- Delemarle, Aurélie & Harald Throne-Holst (2013). The Role of Standardisation in the Shaping of a Vision for Nanotechnology. *International Journal of Innovation and Technology Management*, 10 (2), s 1340005 (20 pages)
- Frønes, Ivar; Brusdal, Ragnhild (2013). The purchase of moral positions: an essay on the markets of concerned parenting. *International Journal of Consumer Studies*, 37 (2) 159-164
- Hebrok, Marie & Ingun Grimstad Klepp (2013). The Wonders of Norwegian Wool. *Interactions: Studies in Communication & Culture*, 4 (1) 69-83
- Laitala, Kirsi & Ingun Grimstad Klepp (2013). Environmental and ethical perceptions related to clothing labels among Norwegian consumers. *Research Journal of Textile and Apparel*, 17 (1) 50-58
- Rysst, Mari (2013). The social importance of consumption for inclusion and exclusion among children and families in a multi-ethnic suburb of Oslo. *Nordic Journal of Migration Research*, 3 (1) 19-26
- Røssvoll, Elin Halbach; Randi Lavik, Øydis Ueland, Eivind Jacobsen, Therese Hagtvedt & Solveig Langsrud (2013). *Food Safety Practices among Norwegian Consumers. Journal of Food Protection*, 76 (11) 1939-1947
- Sletteameås, Dag (2013). The Dynamics of Localizing Home in Foreign Territories : Perspectives on Home-making and Media-related Practices among Migrant Households. *Observatorio (OBS*) Journal, Special Issue 'Introducing Media, Technology and the Migrant Family: Media Uses, Appropriations and Articulations in a Culturally Diverse Europe'*, 33-59

Tangeland, Torvald; Øystein Aas & Alf Odden (2013). The Socio-Demographic Influence on Participation in Outdoor Recreation Activities : Implications for the Norwegian Domestic Market for Nature-Based Tourism. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 13 (3) 190-207

Tangeland, Torvald; Vennesland, Birger; Nybakk, Erlend (2013). Second-home owners' intention to purchase nature-based tourism activity products - A Norwegian case study. *Tourism Management*, 36 364-376

Artikler i norske tidsskrift med referee

Amilien, Virginie (2013). Ole Hyldtoft (red.) Syn på mad og drikke i 1800-tallet. *Historisk Tidsskrift* 92 (3) 467-470

Austgulen, Marthe Hårvik & Eivind Stø (2013). Norsk skepsis og usikkerhet om klimaendringer. *Tidsskrift for Samfunnsforskning*, 54 (2) 123-152

Artikler i bøker med red.

Amilien, Virginie (2013). Typical Food in Norway. A Developer of History and Tradition. I Giovanni Ceccarelli, Alberto Grandi, Stefano Magagnoli (red.) *European Food Issues "Typicality in History"*, Bruxelles, Bern, Berlin, Frankfurt am Main, New York, Oxford, Wien, Peter Lang Publisher

Bjerck, Mari (2013). En borrelås til besvær: Kvinnelig uniformering på minefartøyer. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Borch, Anita (2013). En ting i pent papir: Gaver og gavegivning. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Evjemo, Bente; Dag Slette-meås, Sigmund Akselsen, Victoria Lind Jørgensen & Sindre Wolf (2013). Simplicity - driving technology adoption or feeding uncertainty? Exploring consumer co-production of NFC services. I Piet Kommers, Claire Gauzente (eds) *Proceedings of the IADIS International Conference on ICT, SOCIETY AND HUMAN BEINGS*, Prague, Czech Republic, July 22-16, 2013 , Lisbon, Portugal, IADIS Press

Frønes, Ivar; Brusdal, Ragnhild (2013). Children as Consumers. I Gary Melton (eds.) *The SAGE Handbook of Child Research*, Sage Publications

Hebrok, Marie & Kristin Asdal (2013). Fra gull til gråsten : avhending av møbler. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Heidenstrøm, Nina & Pål Strandbakken (2013). Å leke Gud med utendørsklimaet : Terrassevarmere og energibruk. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.)

Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket, Oslo, Novus

Juul Oftebro, Vida (2013). Blå og grønne poser: Nye avfallspraksiser. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Jègou, Francois & Pål Strandbakken (2013). An Online Platform for Further Deliberative Processes. I Strandbakken, Pål, Gerd Scholl & Eivind Stø (eds.) *Consumers and Nanotechnology: Deliberative Processes and Methodologies*, Singapore, Pan Stanford Publishing

Keeling, Linda; Adrian Evans, Bjørn Forkman & Unni Kjærnes (2013). Welfare Quality principles and criteria. I Harry Blokhuis, Mara Miele, Isabelle Veissier and Bryan Jones (eds.) *Improving farm animal welfare*, Wageningen Academic

Kjærnes, Unni (2013). Risk and Trust in the Food Supply. I Anne Murcott, Warren Belasco and Peter Jackson (eds.) *The handbook of food research*, London, Bloomsbury

Klepp, Ingun Grimstad; Marie Hebrok & Kirsi Laitala (2013). Å fange materialiteten med metoden. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Klepp, Ingun Grimstad & Silje Skuland (2013). The Rationalisation of Consumption : Reasons for Purchasing Outdoor

Recreational Outfits. I Maria Vaccarella with Jacque Lynn Foltyn (eds.) *Fashion Wise*, Oxfordshire, Inter-Disciplinary Press

Laitala, Kirsi & Ingun Grimstad Klepp (2013). Bare mote?: Materialitetens betydning for klærs levetid. I Pål Strandbakken & Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Lien, Marianne Elisabeth & Eivind Jacobsen (2013). Food marketing. I Anne Murcott, Warren Belasco and Peter Jackson (eds.) *The handbook of food research*, London, Bloomsbury

Munch-Ellingsen, Arne; Sigmund Akselsen, Dag Slettemeås, Bente Evjemo, Simon Engstrøm Nistad & Alexander Svendsen (2013). NFC fitness guide. I Miguel B. Nunes, Pedro Isaias, Philip Powell (eds.) *Proceedings of the International Conference Information Systems 2013, Lisbon, March 13-15, 2013*, Lisbon, Portugal, IADIS Press

Rysst, Mari & Lill Margrethe Vramo (2013). The Importance of Things and Money among Migrant families in Norway. I Lena Hansson, Ulrika Holmberg & Helene Brembeck (eds.) *Making sense of consumption*, Gøteborg, Centre for Consumer Science

Schjøll, Alexander; Alfnes, Frode; Borgen, Svein Ole (2013). Attitude vs. action for farm animal welfare: What can we learn from natural field experiments? I Lena Hansson, Ulrika Holmberg & Helene Brembeck (eds.)

Making sense of consumption, Göteborg, Centre for Consumer Science

Skuland, Silje & Gunnar Vittersø (2013). Treene kålrøtter og ihjelkokte gulrøtter: Aspekter ved matkvalitet. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Slette-meås, Dag; Bente Evjemo, Sigmund Akselsen, Arne Munch-Ellingsen, Sindre Wolf & Victoria Lind Jørgensen (2013). NFC city: Co-locating NFC services in a multi-service trial approach. I Miguel B. Nunes, Pedro Isaias, Philip Powell (eds.) *Proceedings of the International Conference Information Systems 2013, Lisbon, Portugal, March 13-15, 2013*, Lisbon, Portugal, IADIS Press

Stamsø, Mary Ann (2013). Norway. I Tony Crook and Peter Kemp (eds.) *Private Rental Housing. Comparative Perspectives*, Edward Elgar Publishing

Storm-Mathisen, Ardis (2013). Making sense of clothing, making sense of identity - A radical practice perspective on data form a study of Norwegian teens. I Lena Hansson, Ulrika Holmberg & Helene Brembeck (eds.) *Making sense of consumption*, Göteborg, Centre for Consumer Science

Strandbakken, Pål (2013). Citizens' Conference, Ile-de-France. I Strandbakken, Pål, Gerd Scholl & Eivind Stø (eds.) *Consumers and Nanotechnology: Deliberative*

Processes and Methodologies, Singapore, Pan Stanford Publishing

Strandbakken, Pål (2013). Emerging Technologies and Democracy. I Strandbakken, Pål, Gerd Scholl & Eivind Stø (eds.) *Consumers and Nanotechnology: Deliberative Processes and Methodologies*, Singapore, Pan Stanford Publishing

Strandbakken, Pål (2013). Outline of the Book. I Strandbakken, Pål, Gerd Scholl & Eivind Stø (eds.) *Consumers and Nanotechnology: Deliberative Processes and Methodologies*, Singapore, Pan Stanford Publishing

Strandbakken, Pål & Nina Heidenstrøm (2013). Forord. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Strandbakken, Pål & Nina Heidenstrøm (2013). Hinsides symbolverdi. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Strandbakken, Pål & Nina Heidenstrøm (2013). Mobiltelefoner og fryserer: Forbrukerpraksiser og produkters levetid. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Strandbakken, Pål & Nina Heidenstrøm (2013). Utgang. I Pål Strandbakken og Nina

Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Strandbakken, Pål & Eivind Stø (2013). Decoupling environmental impact from economic growth in Norway : Viable policy or techno-optimistic fantasy?. I Shane Fudge, Michael Peters, Steven M. Hoffman, Walter Wehrmeyer (eds.) *The Global Challenge of Encouraging Sustainable Living. Opportunities, Barriers, Policy and Practice*, Cheltenham, Edward Elgar

Stø, Eivind (2013). Citizens' Nano Conference in Denmark. I Strandbakken, Pål, Gerd Scholl & Eivind Stø (eds.) *Consumers and Nanotechnology: Deliberative Processes and Methodologies*, Singapore, Pan Stanford Publishing

Stø, Eivind (2013). The NanoJury in the United Kingdom. I Strandbakken, Pål, Gerd Scholl & Eivind Stø (eds.) *Consumers and Nanotechnology: Deliberative Processes and Methodologies*, Singapore, Pan Stanford Publishing

Stø, Eivind; Gerd Scholl & Pål Strandbakken (2013). Conclusions: Towards a Third Generation of Deliberative Processes. I Strandbakken, Pål, Gerd Scholl & Eivind Stø (eds.) *Consumers and Nanotechnology: Deliberative Processes and Methodologies*, Singapore, Pan Stanford Publishing

Throne-Holst, Harald (2013). Bare røre - ikke se: Nanoteknologiens usynlige materialitet. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Throne-Holst, Harald & Pål Strandbakken (2013). Standardisation as a Form of Deliberation. I Pål Strandbakken, Gerd Scholl and Eivind Stø (eds.) *Consumers and Nanotechnology: Deliberative Processes and Methodologies*, Singapore, Pan Stanford Publishing

Vestvik, Marit (2013). "Du har alltid med deg kamera": Visualisering i skatekulturen. I Pål Strandbakken og Nina Heidenstrøm (red.) *Hinsides symbolverdi. Materialiteten i forbruket*, Oslo, Novus

Bøker

Klepp, Ingun Grimstad & Tone Skårdal Tobiasson (2013). *Ren ull*. Oslo, Aschehoug

Strandbakken, Pål & Nina Heidenstrøm (red.) (2013). *Hinsides symbolverdi: Materialiteten i forbruket*. Oslo, Novus

Strandbakken, Pål; Gerd Scholl & Eivind Stø (red.) (2013). *Consumers and nanotechnology: Deliberative processes and methodologies*, Pan Stanford Publishing

Rapporter i egne serier

Amilien, Virginie; Ane Ohrvik & Torvald Tangeland (2013). *Halloween på norsk : En eksplorerende studie av et nytt norsk ritual*. Prosjektnotat nr. 22-2013, Oslo, SIFO

Austgulen, Marthe Hårvik (2013). *Consumer perspectives on eco-labelling of textiles*. Project report no. 2-2013, Oslo, SIFO

Austgulen, Marthe Hårvik & Eivind Stø (2013). *Barriers to the success of eco-labels for textiles: A report from stakeholder interviews in Norway*. Project report no. 1-2013

Bailey, Conner (2013). *Remaking Fish for Aquaculture in the United States: From Selective Breeding to Genetic Engineering*. Professional Report no. 4-2013, Oslo, SIFO

Berg, Lisbet (2013). *Eldres vurderinger av forbrukermarkedene før og nå: En pilotstudie med innspill fra Forbrukerombudet og Forbrukerrådet*. Oppdragsrapport nr. 10-2013, Oslo, SIFO

Berg, Lisbet (2013). *Forbrukermarkedene 2012: Norske hovedresultater fra EU-kommisjonens Consumer Markets Scoreboard*. Prosjektnotat nr. 3-2013, Oslo, SIFO

Bjerck, Mari; Ingun Grimstad Klepp & Eli Skoland (2013). *Made to fit : Å kle en avvikende kropp - handikap og klær*. Oppdragsrapport nr. 9-2013, Oslo, SIFO

Borch, Anita (2013). *Grønne kalkulatorer 2012: Hvilke informasjonen bygger de på og hvor entydige er de?* Prosjektnotat nr. 1-2013, Oslo, SIFO

Borgen, Svein Ole & Ann-Christin Sørensen (2013). *The differentiation cube*. Project note no. 5-2013, Oslo, SIFO

Borgeraas, Elling (2013). *Money advice: An overview from Norway*. Project note no. 14-2013, Oslo, SIFO

Brusdal, Ragnhild (2013). *Husholdsøkonomi og likestilling: En litteraturgjennomgang*. Oppdragsrapport nr. 6-2013, Oslo, SIFO

Brusdal, Ragnhild (2013). *Unge voksne og personlig økonomi*. Oppdragsrapport nr. 4-2013, Oslo, SIFO

Bugge, Annechen & Mari Rysst (2013). *Usunne mat- og drikkereklamer rettet mot barn: En systematisk kartlegging av omfanget i utvalgte medie-kanaler*. Oppdragsrapport nr. 5-2013, Oslo, SIFO

Collard, Sharon B. (2013). *Money advice and financial advice: An overview from the UK*. Project note no. 15-2013, Oslo, SIFO

Genge, Tim-Christoph (2013). *Heat pumps in Norwegian households: Results from online interviews*. Project note no. 9-2013, Oslo, SIFO

Heidenstrøm, Nina; Eivind Stø & Harald Throne-Holst (2013). *Forbruk og bærekraftsindikatorer – første fase*. Prosjektnotat nr. 23-2013, Oslo, SIFO

Hveem, Dag Jørgen & Tanja Jørgensen (2013). *The formal regulation of financial counselling*. Project note no. 21-2013, Oslo, SIFO

Jakobsen, Türf Böcker (2013). *Money advice: An overview from Denmark*. Project note no. 13-2013, Oslo, SIFO

Juul Oftebro, Vida (2013). *Omlegging av husholdningers avfallssystem*. Fagrapport nr. 2-2013, Oslo, SIFO

Karlsen Bellika, Siri (2013). *Beef and sustainability: An investigation of attitudes towards beef consumption among Norwegian consumers*. Professional Report no. 5-2013, Oslo, SIFO

Lavik, Randi (2013). *Husholdningenes økonomiske situasjon og betalingsproblemer i 2012: SIFO-survey 2012*. Prosjektnotat nr.6-2013, Oslo, SIFO

Lavik, Randi (2013). *Young health: – fast food habits in Denmark, Finland, Sweden and Norway*. Project note no. 10-2013, Oslo, SIFO

Lavik, Randi & Ragnhild Brusdal (2013). *Telefonsalg og telefonhenvendelser til forbrukere: SIFO-survey 2011, 2012 og 2013*. Oppdragsrapport nr. 8-2013, Oslo, SIFO

Lavik, Randi & Alexander Schjøll (2013). *Priser og endringer merverdiavgift for mat: En sammenligning av dagligvaremarkedet og KBS-markedet*. Prosjektnotat nr. 8-2013, Oslo, SIFO

Poppe, Christian; Sharon B. Collard & Türf Böcker Jakobsen (2013). *The role of homeownership in the financing of everyday life : Financialisation at the household level*. Project note no. 18-2013, Oslo, SIFO

Poppe, Christian & Randi Lavik (2013). *Hvorfor øker antall gjeldsordningssaker i Oslo?: Åpnede saker 1999-2011*. Oppdragsrapport nr. 3-2013, Oslo, SIFO

Rasmussen, Terje; Ardis Storm-Mathisen, Marcela Frugård & Jo Helle-Valle (2013). *Forbruks- og livsstilsjournalistikk i NRK : En studie av Forbrukerinspektørene (FBI) og Puls sett i lys av NRKs allmennkringkastingsforpliktelser*. Fagrapport nr. 3-2013, Oslo, SIFO

Schjøll, Alexander & Frode Alfnes (2013). *Forbrukeres holdning til pensjonssparing: resultater fra en webundersøkelse*. Oppdragsrapport nr. 7-2013, Oslo, SIFO

Schjøll, Alexander; Svein Ole Borgen & Frode Alfnes (2013). *Consumer preference for animal welfare when buying eggs*. Professional Report no. 1-2013, Oslo, SIFO

Tangeland, Torvald (2013). *Miljøholdninger blant norske forbrukere: Endringer i perioden 1993 – 2012*. Prosjektnotat nr. 2-2013, Oslo, SIFO

Vestvik, Marit; Marie Hebrok & Ingun Grimstad Klepp (2013). *Klær for handikappede*. Prosjektnotat nr. 4-2013, Oslo, SIFO

Rapporter i andre serier

Grini, Ida Synnøve; Annechen Bugge, Britt Signe Granli, Hilde Skotland Mortvedt, Pirjo Honkanen & Øydis Ueland (2013). *Mat og måltider for aktive eldre - en studie av aktive eldres preferanser, prioriteringer og praksiser*. Nofima rapport 24, Ås

Doktoravhandlinger

Borch, Anita (2013). *Households' images of gambling*. Avhandling for ph.d.-graden, University of Helsinki, Finland

Populærvitenskapelige artikler

Klepp, Ingun Grimstad; Marie Hebrok, Tone Skårdal Tobiasson & (red.) (2013). *Det hvite gullet*. *Personae*, 6 (1-2) 104-111

Kronikker og avisartikler

Austgulen, Marthe Hårvik (2013). Forvirring rundt kjøttdisken. *Dagsavisen*, 15/11

Bugge, Annechen (2013). Spiser vi oss fra sans og samling? *NRK Ytring*, 4/12

Bugge, Annechen (2013). Vi har aldri spist bedre. *NRK Ytring*, 2/5

Dulsrud, Arne & Unni Kjærnes (2013). Mektige markedsaktører. *Dagsavisen*, 26/2

Dulsrud, Arne & Christian Poppe (2013). Ansvar for dårlige råd. *Dagens Næringsliv*, 26/9

Forsberg, Ellen-Marie; Harald Throne-Holst & Fern Wickson (2013). Verdens minste problem. *Klassekampen*, 16/3

Karlsen Bellika, Siri (2013). Kjøttprodukter er miljøverstinger. *Aftenposten*, 4/12

Kjærnes, Unni & Marthe Hårvik Austgulen (2013). T-skjortene dine er skadelige. *Dagsavisen*, 30/5

Kjærnes, Unni & Gunnar Vittersø (2013). Alt kjøttforbruk må ned! *NRK Ytring*, 11/12

Klepp, Ingun Grimstad & Tone Skårdal Tobiasson (2013). Mulighetene i skogen. *Nationen*, 16/12

Klepp, Ingun Grimstad & Tone Skårdal
Tobiasson (2013). Uniform eller gode klær.
Budstikka, 28/12

Kulø, Marianne & Alexander Schjøll (2013).
Forbrukeren uskyldig sydebukk? *Bladet*
Vesterålen, 27/2

Kulø, Marianne & Alexander Schjøll (2013).
Forvirring i kjøttdisken. *Verdens Gang*, 2/2

Kulø, Marianne & Alexander Schjøll (2013).
Skrekkbilder og etikk i butikkhyllene. *Moss*
Avis, 20/2

Kulø, Marianne & Alexander Schjøll (2013).
Uskyldig sydebukk? *Finnmark Dagblad*, 19/2

Kulø, Marianne & Alexander Schjøll (2013).
Uskyldig sydebukk? *Nationen*, 20/2

Kulø, Marianne & Alexander Schjøll (2013).
Uskyldig sydebukk? *Trønder-Avisa*, 21/2

Poppe, Christian & Arne Dulrud (2013).
Tenk nytt før ny gjeldskrise. *Dagens*
Næringsliv, 21/11

Årsregnskap

Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO)

2013

Ledelseskommentarer	Side 1
Resultatregnskap	Side 2
Balanse – eiendeler	Side 3
Balanse – virksomhetskapital og gjeld	Side 4
Statsregnskapsrapportering	Side 5
Regnskapsprinsipper	Side 6
Noteoversikt	Side 7
Note 1	Side 8
Note 2	Side 9
Note 3	Side 10
Note 6	Side 11
Note 8	Side 12
Note 13	Side 13
Note 14	Side 14
Note 15	Side 15
Note 16	Side 16
Note 17	Side 17
Note 18	Side 18

Ledelseskomentarer til regnskap 2013

SIFO er et forskningsinstitutt underlagt Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. SIFO har som formål å være et ledende fagmiljø som skal drive forskning, utredning og testvirksomhet ut fra hensynet til forbrukernes stilling og rolle i samfunnet.

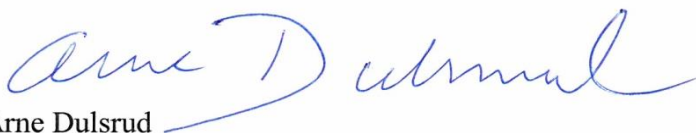
SIFO fører regnskap iht periodiseringsprinsipper, nærmere beskrevet i vedlagte oversikt «Regnskapsprinsipper».

Årets regnskap viser et overskudd på kr 442.884. Overskuddet overføres til «Øvrig virksomhetskapital». Instituttet står etter dette med en total virksomhetskapital på kr 8.564.773, hvorav kr 1.885.692 i SIFOs investeringsfond.

Man er tilfredse med å ha oppnådd et resultat som bidrar til å styrke SIFOs virksomhetskapital, selv om overskuddet er noe lavere enn budsjettet. Virksomhetskapitalen er viktig for SIFOs risikostyring, med tanke på å skulle håndtere uforutsette hendelser og svingninger i prosjektilgang.

Både kostnader og inntekter har vært noe lavere enn budsjettet i 2013. På kostnadssiden har det vært igangsatt enkelte innsparingstiltak, noe som har medført noe lavere bemanning og driftskostnader enn opprinnelig forutsatt. Med lavere bemanning følger imidlertid også lavere inntekter.

Instituttet merker betydelig skjerpet konkurranse om eksterne inntekter. Dette skyldes bl.a. universitetenes inntreden på viktige finansieringsarenaer, og en skjerpet konkurranse mellom forskningsinstituttene.

Arne Dulsrud
Direktør

Virksomhet: Statens Institutt for Forbruksforskning

Resultatregnskap

	Note	31.12.2013	31.12.2012
Driftsinntekter			
Basisbevilgning	1	30.049.000	27.879.000
Eksterne prosjektinntekter	1	16.408.219	17.757.802
Andre driftsinntekter	1	43.550	4.376
<i>Sum driftsinntekter</i>		46.500.769	45.641.179
Driftskostnader			
Lønn og sosiale kostnader	2	33.152.573	33.290.196
Andre driftskostnader	3	12.901.870	13.370.874
<i>Sum driftskostnader</i>		46.054.443	46.661.070
Driftsresultat		446.326	-1.019.891
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6		
Finanskostnader	6	3.442	3.372
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		-3.442	-3.372
Inntekter fra eierandeler i selskaper mv.		0	0
Resultat av periodens aktiviteter		442.884	-1.023.264
Avregninger		0	0
Periodens resultat (til virksomhetskapskapital)		442.884	-1.023.264
Disponeringer:			
Disponert inn i Øvrig opptjent virksomhetskapskapital	8	442.884	-1.023.264
Innkrevningsvirksomhet		0	0
Tilskuddsforvaltning		0	0

Virksomhet: Statens Institutt for Forbruksforskning

Balanse

	Note	31.12.2013	31.12.2012
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
Sum anleggsmidler		0	0
B. Omløpsmidler			
I Varebeholdninger og forskudd til leverandører			
Varebeholdninger		0	0
Forskuddsbetalinger til leverandører		0	0
<i>Sum varebeholdninger og forskudd til leverandører</i>		0	0
II Fordringer			
Kundefordringer	13	1.134.546	1.310.671
Andre fordringer	14	15.000	13.000
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	16	2.159.997	3.282.318
<i>Sum fordringer</i>		3.309.542	4.605.989
III Kasse og bank			
Bankinnskudd	17	18.533.632	18.741.100
Andre kontanter og kontantekvivalenter	17	0	0
<i>Sum kasse og bank</i>		18.533.632	18.741.100
Sum omløpsmidler		21.843.174	23.347.089
Sum eiendeler		21.843.174	23.347.089

Virksomhet: Statens Institutt for Forbruksforskning

Balanse

	Note	31.12.2013	31.12.2012
VIRKSOMHETSKAPITAL OG GJELD			
C. Virksomhetskapi tal			
I Innskutt virksomhetskapi tal			
<i>Sum innskutt virksomhetskapi tal</i>		0	0
II Opptjent virksomhetskapi tal			
Investeringsfond	8	1.885.692	1.885.692
Øvrig opptjent virksomhetskapi tal	8	6.679.081	6.236.196
<i>Sum opptjent virksomhetskapi tal</i>		8.564.773	8.121.889
Sum virksomhetskapi tal		8.564.773	8.121.889
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelse r			
<i>Sum avsetning for langsiktige forpliktelse r</i>		0	0
II Annen langsiktig gjeld			
<i>Sum annen langsiktig gjeld</i>		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		0	-4.683
Skyldig skattetrekk		1.118.738	1.212.497
Skyldige offentlige avgifter		857.733	1.224.274
Avsatte feriepenge r		2.828.894	2.810.875
Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter	16	7.021.293	7.619.863
Annen kortsiktig gjeld	18	1.451.743	1.112.374
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		13.278.401	13.975.200
IV Avregning med statskassen			
Ikke inntektsført bevilgning	15	0	1.250.000
<i>Sum avregning med statskassen</i>		0	1.250.000
Sum gjeld		13.278.401	15.225.200
Sum virksomhetskapi tal og gjeld		21.843.174	23.347.089

Statsregnskapsrapportering for nettobudsjetterte virksomheter

Periode:

201301--201312

	Regnskap
I Inngående beholdning	18.741.100
II Endring i perioden	-232.587
III Utgående beholdning	18.508.513

Regnskapsprinsipper

SIFOs årsregnskap følger de føringer som er lagt i brev fra Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet 09.01.2013:

«SIFO skal føre regnskap etter periodiseringsprinsippet (regnskapsprinsippet) i tillegg til kontantregnskapet. SIFO skal i sin regnskapsføring benytte følgende statlige regnskapsstandarder:

- SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse
- SRS 3 Spesifikasjon av særlige poster, korrigering av feil og virkning av prinsippendring og estimatendring
- SRS 11 Anleggskontrakter
- SRS 12 Varebeholdninger
- SRS 13 Leieavtaler
- SRS 19 Usikre forpliktelser og betingede eiendeler

Det gis, inntil SIFO har tatt i bruk de statlige regnskapsstandardene fullt ut, unntak fra SRS 2, 9, 10, 17 og 25:

- SRS 2 Kontantstrømoppstilling
SIFO gis inntil videre fritak for krav om kontantstrømsoppstilling. Dette skyldes behov for nærmere regnskapstekniske avklaringer, bl.a i forbindelse med håndteringen av prosjektmidler.
- SRS 9 Regnskapsføring av transaksjonsbaserte inntekter
- SRS 10 Regnskapsføring av inntekter fra bevilgninger
SIFO skal disponere overskudd uavhengig av kilden til overskuddet.
Eksterne prosjektinntekter
Inntektsføring er basert på prosjektenes framdrift, og er knyttet til fullførelsesgrad og forventet totalinntekt. Laboratoriets testoppdrag og enkelte andre mindre inntektsposter inntektsføres på faktureringsstidspunktet.
Midler til prosjektpartnere
I tilfeller hvor SIFO mottar tilskudd på vegne av prosjektpartnere, inntektsføres ikke partnerens andel, men partnerandelen posteres i stedet direkte i balansen som gjeldspost.
- SRS 17 Anleggsmidler
Varige driftsmidler
Investeringer kostnadsføres på kjøpstidspunktet. SIFO har valgt å ikke benytte avskrivninger, basert på vurderinger om vesentlighet.
- SRS 25 Personal- og pensjonskostnader
Periodisering av fleksitid
Det gis unntak for periodisering av fleksitid.

Kontoplan

SIFO skal benytte standard kontoplan, jf. Finansdepartementets rundskriv R-102/2011.

Basisbevilgning

Basisbevilgningen inntektsføres normalt i sin helhet ved årsslutt med mindre det klart framgår av tildelingsbrev eller andre instruksjoner fra departementet at bevilgningene skal benyttes i en seinere periode.»

Virksomhet: Statens Institutt for Forbruksforskning

Noter

SIFO følger notenummerering iht Statlige Regnskapsstandarder (SRS):

Note 1 – Spesifikasjon av driftsinntekter

Note 2 – Lønn og sosiale kostnader

Note 3 – Andre driftskostnader

Note 4 – N/A

Note 5 – N/A

Note 6 – Finansinntekter og finanskostnader

Note 7 – N/A

Note 8 – Innskutt og opptjent virksomhetskaper

Note 9 – N/A

Note 10 – N/A

Note 11 – N/A

Note 12 – N/A

Note 13 – Kundefordringer

Note 14 – Andre kortsiktige fordringer

Note 15 – Ikke inntektsført basisbevilgning

Note 16 - Opptjente, ikke fakturerte inntekter / Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter

Note 17 – Bankinnskudd, kontanter og lignende

Note 18 – Annen kortsiktig gjeld

Virksomhet: Statens Institutt for Forbruksforskning

Note 1 Spesifikasjon av driftsinntekter

<i>Driftsinntekter</i>	31.12.2013	31.12.2012
Basisbevilgning fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	28.799.000	27.879.000
Basisbevilgning overført fra tidligere år	1.250.000	
Eksterne prosjektinntekter	16.408.219	17.757.802
Andre inntekter	43.550	4.376
Sum driftsinntekter	46.500.769	45.641.179

<i>Spesifikasjon eksterne prosjektinntekter</i>		
Norges Forskningsråd	11.995.944	11.277.505
EU	357.446	1.502.953
Testoppdrag laboratoriet	1.016.659	1.766.663
Andre eksterne prosjektinntekter	3.038.170	3.210.682
Sum eksterne inntekter	16.408.219	17.757.802

Virksomhet: Statens Institutt for Forbruksforskning

Note 2 Lønn og sosiale kostnader

	31.12.2013	31.12.2012
Lønninger	23.201.296	23.564.378
Feriepenger	2.756.481	2.822.081
Arbeidsgiveravgift	4.032.837	4.032.468
Pensjonskostnader*	2.922.799	3.050.588
Sykepenger og andre refusjoner	-842.670	-973.404
Andre ytelser	1.081.828	794.085
Sum lønn og sosiale kostnader	33.152.573	33.290.196
Antall årsverk**:	43	45

* Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2013 har vært 14,26 prosent. Premiesatser for 2012 var 14,48 prosent

** Nærmere om antall årsverk

Fra og med 2013 benytter SIFO Direktoratet for Økonomistyrings metode for årsverkstelling. Antall årsverk i 2012 er derfor her noe redusert sammenliknet med det som ble oppgitt i fjorårets regnskap (47 årsverk).

Virksomhet: Statens Institutt for Forbruksforskning

Note 3 Andre driftskostnader

	31.12.2013	31.12.2012
Husleie	5.114.919	5.060.628
Vedlikehold egne bygg og anlegg	-	-
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	4.041	55.052
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	1.511.429	1.628.848
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	345.473	432.017
Mindre utstysanskaffelser	201.251	296.979
Leie av maskiner, inventar og lignende	116.098	153.226
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	2.550.541	2.531.835
Reiser og diett	1.077.452	1.245.667
Øvrige driftskostnader	1.980.665	1.966.622
Sum andre driftskostnader	12.901.870	13.370.874

Note 6 Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2013	31.12.2012
Finansinntekter		
Renteinntekter		
Agiogevinst		
Annen finansinntekt		
Sum finansinntekter	0	0
Finanskostnader		
Rentekostnad	3.442	3.354
Nedskrivning av aksjer		
Agiotap		18
Annen finanskostnad		
Sum finanskostnader	3.442	3.372

Note 8 Innskutt og opptjent virksomhetskaper

Innskutt virksomhetskaper

Innskutt virksomhetskaper 01.01.2013	0
Endring i innskutt virksomhetskaper	0
Innskutt virksomhetskaper 31.12.2013	0

Opptjent virksomhetskaper

Opptjent virksomhetskaper 01.01.2013	8.121.889
Underskudd belastet opptjent virksomhetskaper	0
Overført fra årets resultat	442.884
Opptjent virksomhetskaper 31.12.2013	8.564.773

Note 13 Kundefordringer

	31.12.2013	31.12.2012
Kundefordringer til pålydende	1.134.546	1.310.671
Avsatt til forventet tap (-)	0	0
Sum kundefordringer	1.134.546	1.310.671

Note 14 Andre kortsiktige fordringer

Fordringer	31.12.2013	31.12.2012
Forskuddsbetalt lønn	15.000	13.000
Reiseforskudd	0	0
Personallån	0	0
Andre fordringer på ansatte	0	0
Forskuddsbetalte kostnader	0	0
Andre fordringer	0	0
Fordring på datterselskap mv.*	0	0
Sum	15.000	13.000

* Gjelder også tilknyttet selskap (TS) og felleskontrollert virksomhet.

Note 15 Ikke inntektsført basisbevilgning

	31.12.2013	31.12.2012	Endring
<i>Ikke inntektsført basisbevilgning fra BLD</i>			
Standardbudsjettet	0	650.000	-650.000
SIFO-surveyen	0	300.000	-300.000
Populærformidling	0	300.000	-300.000
Sum	0	1.250.000	-1.250.000

Note 16 Opptjente, ikke fakturerte inntekter / Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter

Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)	31.12.2013	31.12.2012
<i>Prosjekt</i>	<i>Beløp</i>	<i>Beløp</i>
11200535 EU Welfare Quality		771.390
11200707 EU Dialrel	96.640	120.736
11200903 NFR Økokalv	383.643	
11200905 EU Obesity Governance	39.859	955.894
11200921 NFR Inklusjon Eksklusjon	53.171	
11200924 NOS Nordic Food Culture		6.801
11201003 NFR Sustainable regulation	157.820	
11201011 NFR Valuing wool	49.750	174.865
11201012 EU CORPUS		302.557
11201013 CUTS Dualism of eco-labels	399.380	232.635
11201023 NOS Nordic Food Survey		19.435
11201032 EU CRISP	260.542	67.623
11201040 UiB Climate Crossroads		228.696
11201041 Telenor NFC City	303.517	147.833
11201106 DIV Eggvalg		252.000
11201116 NFR Heat pumps	221.881	
21201129 KLIF Tekstilavfall		1.853
11201239 NFR Norske råvarer	4.389	
11201320 NFR ConDiPa	4.775	
11201345 CBS Vesterled	184.630	
Sum	2.159.997	3.282.318

Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter (gjeld)	31.12.2013	31.12.2012
<i>Prosjekt</i>	<i>Beløp</i>	<i>Beløp</i>
11200814 NFR Kjøkkenhygiene		244.390
11200901 NICE Nordic Young Health		25.097
11200903 NFR Økokalv		155.967
11200907 NOS Gendering ICT in everyday life	33.853	270.080
11200911 NFR Uni-Form	905.207	987.708
11200913 NFR Textile Waste	79.560	185.796
11200921 NFR Inklusjon Eksklusjon		63.471
11201003 NFR Sustainable regulation		453.536
11201005 EFF HealtMeal	31.188	26.337
11201005 NFR HealthMeal	547.211	1.038.612
11201005 OFG HealthMeal	31.188	26.337
11201009 ØF Food Waste	473.200	413.624
11201010 NFR A secret success		450
11201014 NFR Financial counselling	365.796	1.135.616
11201016 NFR GOFOOD WPA	611.080	543.623
11201017 Nofima EldreMat	262.056	322.399
11201023 NOS Nordic Food Survey	20.830	
11201048 NFR RFID in Society	944.132	411.152
11201059 NFR GOFOOD WPB	39.854	218.757
11201060 NFR GOFOOD WPC	219.478	503.105
11201115 NFR Product life extension		13.776
11201116 NFR Heat pumps		69.933
11201122 RAM Forbrukerjournalistikk		19.479
11201127 BLD Pensjonssparing		140.000
11201235 NFR ELSA	6.008	
11201236 SINTEF Cycle	352.055	
11201240 BLD Boligpris	64.303	260.920
11201242 NFR FOODSEC	348.317	
11201244 BLD Kroppspress	112.001	
11201248 NFR Made to fit	8.879	
11201259 EU NanoDIODE	331.477	
11201260 GreeNudge KLIMAT	433.925	
11201329 BLD Sårbare eldre	500.000	
11201365 Medietilsynet Barns spilling	299.695	
21201004 Husbanken		34.274
21201022 Østfoldforskning Matavfall		33.355
21201232 Husbanken Husbanken 2		22.071
Sum	7.021.293	7.619.863

Virksomhet: Statens Institutt for Forbruksforskning

Note 17 Bankinnskudd, kontanter og lignende

	31.12.2013	31.12.2012
Innskudd statens konsernkonto (nettobudsjetterte virksomheter)	18.533.632	18.741.100
Øvrige bankkonti	0	0
Håndkasser og andre kontantbeholdninger	0	0
Sum bankinnskudd og kontanter	18.533.632	18.741.100

Note 18 Annen kortsiktig gjeld

Gjeld	31.12.2013	31.12.2012
Skyldig lønn	635.000	523.471
Skyldige reiseutgifter		0
Annen gjeld til ansatte		0
Påløpte kostnader	27.438	632.530
Annen kortsiktig gjeld	789.306	-43.627
Gjeld til datterselskap mv.		0
Sum	1.451.743	1.112.374